

NOVADI ZAĻO

Bezatkritumu dzīve NESĀKAS VIEGLI

Domājot par tīru Latviju un atbildīgu uzņēmējdarbību tajā dažādas organizācijas rūpējas par iedzīvotāju un uzņēmumu izlietotā iepakojuma, videi kaitīgu preču, elektrisko un elektronisko iekārtu apsaimniekošanu, tādējādi dodot iespēju uzņēmumiem iegūt 100% atbrīvojumu no dabas resursu nodokļa. Tāpat nozīmīgi ir gādāt par atkritumu, kas radušies to saimnieciskās darbības rezultātā, savākšanu, pārstrādi un nonākušā otrreizējā aprīvē.

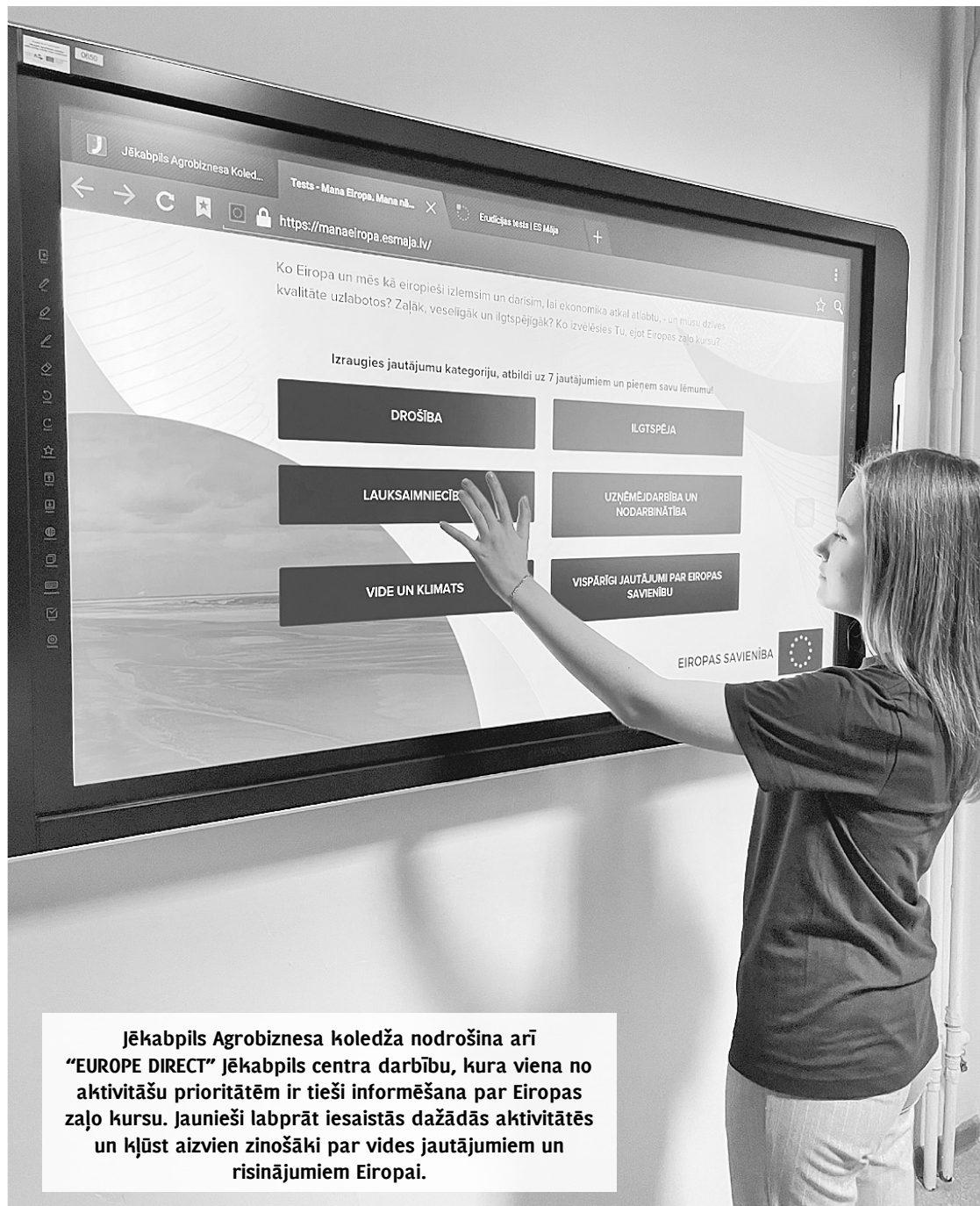
Mācās mainīt paradumus

Līdztekus tam nozīmīgs ir viss, kas saistīts ar vides kvalitāti, īstenojot dažādus vides izglītības pasākumus. Ik gadu skolēni tiek aicināti iesaistīties ar vidi saistītos konkursos un aktivitātēs. Visplašāk zināmie ir "Zaļās jostas" organizētie makulatūras un bateriju vākšanas konkursi. Lielu popularitāti skolēnu vidū ieguvuši radošie konkursi, piemēram, "Iepakojuma kastes pārvērtības", kurā dalībnieki izceļas ar praktisku un atjautīgu pieeju, kā no otrreizējām izejvielām darināt jaunas lietas. Konkursā dalībnieki dalās ar idejām kartona kastes pārveidē jaunus izstrādājumus.

Rūpēs par vidi, domājot par klimata pārmaiņām, iesaistoties projektos un konkursos, aktīvi līdzdarbojas ne tikai pirmsskolas izglītības iestādes un pamatskolas, bet arī vidusskolas un tehnikumi.

No 2021. gada Jēkabpils Agrobiznesa koledža īsteno "Erasmus+" skolu partnerības projektu "Climate Justice" ("Klimata taisnīgums") sadarbībā ar izglītības iestādēm no Turcijas, Spānijas, Portugāles un Itālijas.

"Projekta devīze ir "Nemaiņiet klimatu, mainiet savus patēriņa ieradumus!" Šī projekta mērķis ir izziņāt patēriņa ieradumu ietekmi uz vidi un klimata pārmaiņām, pamanīt bezatkritīgu attieksmi, iegūt izpratni par vidi un samazināt kaitējumu, ko viņi nodara, to nezinot, kā arī veicināt apzinātu patēriņtāju uzvedību savās ikdienas darbībās," skaidro Jēkabpils Agrobiznesa koledžas projektu vadītāja Agrita Landzāne. "Līdz šim ir notikušas trīs projekta darbnīcas Portugālē, Turcijā un Spānijā par dažādām tēmām, marta beigās plānota darbnīca Itālijā ar uzvaru uz ēdienu, bet projekta noslēguma darbnīca notiks Latvijā un būs veltīta transportam."

Jēkabpils Agrobiznesa koledža nodrošina arī "EUROPE DIRECT" Jēkabpils centra darbību, kura viena no aktivitāšu prioritātēm ir tieši informēšana par Eiropas zaļo kursu. Jaunieši labprāt iesaistās dažādās aktivitātēs un kļūst aizvien ziņošāki par vides jautājumiem un risinājumiem Eiropā.

Nupat Spānijā dalībnieki rādīja sagatavotās prezentācijas "Atkritumu pārstrāde skolā, pilsētā un valstī" un "Kā tiek pārstrādāta plastmasa". Bija plakātu konkurss un atkritumu atkārtotas izmantošanas un pārstrādes darbnīca, kur audzēkņi izveidoja šaha spēli no pudeļu korķiem un kartona. Darbnīcas laikā notika arī motivējošas runas konkurss par to, kā pārliecināt cilvēkus par atkritumu pārstrādes, atkārtotas izmantošanas un samazināšanas nozīmi, Latviju ar lielisku runu pārstāvēja jēkabpilietis Armands Jānis Millers.

Jēkabpils Agrobiznesa koledža tagad nodrošina arī "EUROPE DIRECT" Jēkabpils centra darbību, bet viena no aktivitāšu prioritātēm ir tieši informēšana par Eiropas zaļo kursu. Veicinot pārmaiņas cilvēku ikdienas paradumos – tajā, kā pārvietojamies, kā iepirkamies, ko ēdam un velkam murgurā, ko darām ar atkritumiem, Eiropas zaļais kurss nodrošinās videi draudzīgu attīstību un radīs jaunas, labi apmaksātas un zaļas darba vietas.

Tāpat aizvadītajā gadā skolā notika arī citi pasākumi, piemēram, "Ievads Zero Waste dzīvesveidā". Savukārt lekcija "Kāpēc šķirot atkritumus ir nozīmīgi" Jēkabpils novada izglītības iestāžu 5.–9. klašu audzēkņiem ļāva saprast, kā atkritumi var tikt izmantoti par otrreizējām izejmateriāliem jaunu produktu radīšanai.

Pāršūt, nevis izmest

Bezatkritumu dzīves modeļus ikdienā ievieš ne tikai skolēni, iesaistoties dažādos projektos, bet to var darīt ikviens, piedomājot pie ikdienas paradumiem, to maiņu. Viena no iespējām – dodot apģērbam otro dzīvi.

Jolanta Barovska ir profesionāla sieviešu un vīriešu apģērba drēbniece un modeļtāja, ar daudzu gadu pieredzi šajā jomā ne tikai Latvijā, bet arī Anglijā, Īrijā un Vācijā.

Piešķirt apģērbam otro dzīvi var, no modes izgājušo pāršūjot un dodot iespēju atkal to uzvilkt, izmantot.

"Drēbes pāršūju, lai tās kļūtu modernākas, lai atkal tās varētu vilkt. Vīspirms jāatzīmē, ka vecā tipa drēbes ir kvalitatīvākas, tām ir augstvērtīgāks materiāls, apģērbs ir izturīgāks. Šobrīd lielākoties auduma sastāvā ir poliesters un nafta, līdz ar to es iesaku atjaunot vecās drēbes, ja vēlas pieturēties pie dabīgākiem materiāliem. Neviens vien ir saskāries ar apģērbu, kurš katru dienu jāmazgā, jo tas saskāris, tajā saglabājas baktērija. Lai gan norādīts, ka apģērbs sastāv no 100% kokvilnas, tomēr dabīgam materiālam nebūtu šādas īpatnības. Tas pats attiecas uz apģērba deformāciju, kas nozīmē, ka materiāls nav dabīgs. Nereti tiek novērots, ka dažādām firmām atšķiras izmēri. Cilvēks pērk it kā sava izmēra apģērbu, tomēr citreiz tas ir par lielu vai mazu. Tagad izmēru nosaka programmas, bet kā gan programma var noteikt cilvēka uzbūvi. Nav viena standarta. Drēbes tiek piegrieztas automātiski, ar lāzeriem. Nereti nākas saskarties ar situācijām, kad vīles nav vienādas,

biksēm staras griežas uz riņķi. Vienmēr, iegādājoties apģērbu, jāskatās, lai vīles ir taisnas, tiklīdz būs kāda nobīde, apģērbs deformēsies.

Apģērbam piešķirt otro dzīvi var ikviens. Viens no variantiem ir nevajadzīgo, bet vēl lietojamo nodot labdarībai, otrreizējai pārstrādei. Populāra ir apģērba pārdošana sociālajos tīklos. Latvijā pieprasīti ir lietoto apģērbu veikali. Otrs variants ir apģērba pāršūt vai uzlabot. Tas ir viens no veidiem, kā samazināt tekstila atkritumus, kas sastāda lielu procentu no kopējā atkritumu daudzuma. Tomēr jāatzīmē, ka Latvijā cilvēki joprojām izvēlas iegādāties gatavu apģērbu, samērā reti apģērba šuj pie šuvēja, bet pāršuj pavisam reti. Tas ir skaidrojams ar finansiālo situāciju valstī, īpaši šobrīd, kad visam aug cenas, bet ir daudz svarīgākas lietas, kur līdzekļi tiek novirzīti un apģērbs nepavisam nav primārais. Lai uzšūtu apģērbu pie šuvēja, tas ir dārgi. Tā ir tendence, kas novērota arī ārpus Latvijas, cilvēki labāk izvēlas apģērbu pirkt veikalā. Kvalitatīvs audums ir dārgs, tāpat nedrīkst aizmirst par šuvēja darbu, kas citreiz tiek nenovērtēts. Ieguvums, šujot apģērbu pie šuvēja, ir tas, ka apģērbs atbildīs auguma aprisēm, tāds būs individuāls, citam tādu neredzēs, bet ne visi to novērtē. Esot ilgus gadus ārzemēs, atgriežoties Latvijā, vairāk tomēr nodarbojos ar apģērba labošanu, pāršūšanu arī pārmodeļšanu. Cilvēki ir mainījuši savus paradumus, tendences un vairāk izvēlas apģērbu meklēt veikalos.

Latvijā ļoti aktīvi strādā, lai ieviestu atkritumu šķirošanu, lai samazinātu atkritumu patēriņu, kas ir ļoti pozitīvi, tomēr, manuprāt, katram iedzīvotājam būtu jādzīvo pēc moto "man gribas vai man vajag". Ja dzīvojam pēc principa – man gribas, tad mājās būs ļoti daudz nevajadzīgu lietu, kas agri vai vēl nonāks atkritumos, jo tām nebūs pielietojuma. Manuprāt, ir ļoti labi, ja šodien cilvēkiem ir dota izvēle, tomēr ar to esam izlutināti un paši nezinām, vai lietas ir nepieciešamas, vai apmierinām savas iegribas. Ja katrs atrādīs pareizo atbildi, tad samazināsies atkritumu daudzums."

Materiāls tapis ar Latvijas Vides aizsardzības fonda finansiālu atbalstu. Par publikāciju saturu atbild SIA „Kurzemes Vārds” un reģionālās izdevniecības